

Schrijf een testament en neem op: een testamentuitvoerder

nieuws
legal, particulieren,

27 mei 2024

Een testament is het zogenaamde “*last resort*”, het is de allerlaatste wilsbeschikking van een persoon.

Het testament bevat persoonlijke wensen en verzuchtingen en komt normaliter pas boven water wanneer de persoon in kwestie overleden is. Pas op dat moment krijgt het testament zijn effectieve uitwerking. Dit wil zeggen dat de testator tot op het moment van het overlijden over zijn goederen kan blijven beschikken. Hierin ligt de grote sterkte van het testament.

Maar wanneer het moment van overlijden aanbreekt en het testament daadwerkelijk uitgevoerd moet worden, moet dit uiteraard ook mogelijk zijn. Wat als de erfgenamen niet in staat zijn om het testament uit te voeren zoals het beschreven staat? In dat geval biedt een testamentuitvoerder uitkomst. Deze functie bestaat al sinds de invoering van ons Burgerlijk Wetboek in 1804, maar de toepassing ervan is vaak nog relatief onbekend of misschien beter gezegd: onbemind. In wat volgt, gaan we dieper in op dit onderwerp om te beoordelen of dit al dan niet terecht is.

Lastgeving door de erflater

Een testamentuitvoerder is niet noodzakelijk zelf erfgenaam van de overledene. Het is een vertrouwenspersoon die de vereffening en verdeling van de nalatenschap coördineert en waakt over de effectieve uitvoering van het testament, overeenkomstig de wil van de overledene. De daadwerkelijke vereffenaars van de nalatenschap zijn en blijven de “*effectief ervende erfgenamen*”.

De testamentuitvoerder beschikt feitelijk over een lastgeving van de overledene om te zorgen voor de correcte uitvoering van diens testament. Het behoeft geen betoog dat de aanwijzing van deze persoon een belangrijke beslissing van de erflater is. Daarom zal de testamentuitvoerder nominatief in het testament worden opgenomen. Voorwaarde is natuurlijk dat het testament geldig is opgesteld; naleving van de vormvoorschriften is cruciaal.

Persoonlijk karakter

De lastgeving geldt met andere woorden *intuitu personae*. De erflater kan zelf kiezen wie hij of zij hiervoor aanwijst. De enige voorwaarde om als testamentuitvoerder te kunnen optreden is vervat in artikel 4.211 van het Burgerlijk Wetboek. Iedereen die een verbintenis kan aangaan, kan als testamentuitvoerder optreden.

Bijgevolg kan een minderjarige, ook al beschikt hij of zij over een machtiging van een voogd of curator, niet als testamentuitvoerder optreden. De minderjarigheid moet worden beoordeeld op het moment dat het testament uitwerking krijgt, niet op het moment van de opmaak van het testament.

Vanwege deze persoonlijke aanduiding kan de testamentuitvoerder zijn of haar opdracht niet overdragen aan iemand anders. Het is echter wel mogelijk om het mandaat te weigeren. Om dergelijke hindernissen te omzeilen, is het mogelijk om te werken met een lijst van meerdere testamentuitvoerders. De erflater kan hieraan een volgorde van persoonlijke voorkeur koppelen. Het is ook mogelijk om meerdere testamentuitvoerders aan te duiden. Uit de lastgeving in het testament moet dan blijken of zij samen moeten werken of elk een deeltaak voor hun rekening moeten nemen.

Opdracht

Goed nadenken over de taken en bevoegdheden van de testamentuitvoerder is van groot belang. De opdracht kan de regeling van de begrafenis bevatten, maar ook het vorderen van bewarende maatregelen, etc. Zo kan de testamentuitvoerder de verzegeling van de nalatenschap vorderen: bijvoorbeeld indien er minderjarige, onbekwame of afwezige erfgenamen zijn, een inventaris opmaken (boedelbeschrijving), een kluis laten openmaken, roerende goederen verkopen teneinde de legaten te kunnen uitkeren enz.

Aangifte in de nalatenschap?

De testamentuitvoerder kan niet verplicht worden tot het indienen van de aangifte van nalatenschap. Niettemin wordt algemeen aanvaard dat de testamentuitvoerder door de erflater gemachtigd is om de aangifte in te dienen. De testamentuitvoerder hoeft geen bijkomende volmacht van de erfopvolgers voor te leggen bij de indiening van de aangifte.

Bezitsrecht?

Om de opdracht goed te kunnen uitvoeren, wordt vaak ook het bezitsrecht over de goederen toegekend. Roerende goederen hebben namelijk soms de neiging om plots uit de nalatenschap te verdwijnen. Aangezien het bezitsrecht niet van rechtswege aan de testamentuitvoerder toekomt, moet dit uitdrukkelijk in het testament worden opgenomen.

Vergoeding

Principieel voert de testamentuitvoerder de taak gratis uit. Het is echter mogelijk om gemaakte kosten bij de uitvoering van de opdracht te vergoeden. Bovendien kan een mogelijke vergoeding de aanvaarding van het mandaat als testamentuitvoerder bevorderen.

De vraag is gerezen of de vergoeding aan de testamentuitvoerder als een kost in het passief van de nalatenschap mag worden opgenomen. De Vlaamse Belastingdienst heeft hierover in een standpunt van 2016 uitspraak gedaan. In navolging van het federale standpunt, aanvaarden zij de opname in het passief van de nalatenschap niet. De vergoeding aan de testamentuitvoerder is noch een schuld van de erflater, noch een begrafeniskost. Meer nog, indien de vergoeding meer dan 5% van de waarde van de beheerde goederen bedraagt, dan is de vergoeding zelfs te beschouwen als een legaat. Op die manier dient de testamentuitvoerder hier zelfs nog erfbelasting op te betalen.

Conclusie

Hoewel het begrip testamentuitvoerder teruggaat tot het Napoleontische regime, is het tegenwoordig geen standaardoverweging bij het opmaken van een testament. Desalniettemin kan het opnemen van een testamentuitvoerder in een testament een grote meerwaarde bieden.

Eveline Smet *senior manager legal*
e.smet@atern.io

Check atern.io/nieuws voor
meer finance, tax en legal
nieuws.

aternio